

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія освіти і науки

Освітня програма: Філософія

Спеціальність: 033 Філософія

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри філософії,
соціології та релігієзнавства
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
- 8. Політика навчальної дисципліни**

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Філософія освіти і науки
Освітня програма	Філософія
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	033 Філософія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	Четвертий. Другий.
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни „Філософія освіти і науки” є сформувати в студентів уявлення про освіту як соціальний інститут, про навчальний заклад як формальну організацію, про ключові підходи до оцінки функцій освіти та освіченості як фактору соціальної нерівності, про сучасний стан освіти, ключові проблеми та перспективи розвитку; пояснити студентам місце і роль наукового пізнання у структурі пізнання взагалі, головні риси найважливіших напрямків і позицій, що характеризують природу наукового знання та шляхи наукового пізнання (інтерналізм, екстерналізм тощо), структуру наукового пізнавального процесу та умови наукової пізнавальної діяльності.

Завдання дисципліни: проаналізувати зміст класичних та сучасних концепцій філософії освіти; визначити специфіку філософського підходу до явища освіти; окреслити філософський зміст понять „освіта”, „суб’єкт освіти”, „навчальний заклад”; експлікувати провідні напрямки сучасної філософії науки, їхню позицію щодо природи, структури, функцій наукового знання і пізнання, факторів наукової пізнавальної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати*: зміст найважливіших теоретичних підходів до освітніх явищ; особливості соціокультурної ситуації, в якій функціонують освітні інституції; особливості наукового підходу до вирішення теоретичних та практичних освітніх проблем; структуру наукової пізнавальної діяльності та зв’язки між її елементами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *вміти*: творити світоглядні орієнтири, спрямовані на формування українських державотворчих цінностей; критично, неангажовано та конструктивно виявляти, аналізувати та інтерпретувати фундаментальні теоретичні та локальні історичні проблеми та суперечності у освітній та науковій сферах людської діяльності; критично переосмислювати набуті знання та стереотипи у сприйнятті та розумінні людини та її цінності у світі, толерантно відноситися до поглядів інших людей на ці проблеми; прогнозувати розвиток соціальних процесів.

Компетентності

ЗК 3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Цінунання та повага різноманітності та мультикультурності.

СК2. Здатність виокремлювати специфіку філософського знання та змістові відмінності філософії від інших форм мислення.

СК10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.

Програмні результати навчання

РН4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.

РН7. Розуміти сучасну наукову картину світу, її основні проблеми та суперечності.

РН16. Вміти застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Навчальний заклад як формальна організація	Розуміти, в чому полягає бюрократичний характер освіти як формального інституту. Знати і розуміти функції освіти стосовно різних галузей суспільного буття.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
2.	Освіта та соціальна нерівність	Знати передумови виникнення проблеми нерівності в освіті. Розуміти зміст проблеми нерівності в освіті. Орієнтуватися в сучасних тенденціях проблеми нерівності.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
3.	Суб'єкти освітньої діяльності. Стан та перспективи розвитку освіти	Розуміти поняття та знати функції суб'єктів освітньої діяльності. Розуміти роль місце і роль студентства як соціальної групи. Знати найважливіші тенденції у динаміці викладацького складу. Розуміти, в чому полягають соціальні ризики сучасної освіти. Розуміти місце освіти в контексті глобальних проблем людства. Орієнтуватися у найважливіших тенденціях реформування освіти.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
4.	Характерні риси ненаукового знання. Особливості наукового пізнання	Знати критерії розмежування наукового та позанаукового знання. Мати уявлення про поняття ненаукового пізнання. Розрізняти різновиди ненаукового знання. Знати процесуальні риси наукового пізнання. Ідентифікувати форми класичного ідеалу науковості. Знати критерії науковості. Розрізняти рівні, форми, завдання, результати та методи наукового пізнання.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
5.	Види наукового знання	Знати підстави класифікації видів наукового знання. Вміти здійснити характеристику технічних та інструментальних наук. Мати уявлення про співвідношення природничо-наукового та соціогуманітарного пізнання.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
6.	Соціокультурний вплив на наукове знання	Ідентифікувати рівні соціокультурного впливу. Розрізняти і розуміти інтерналізм та екстерналізм. Ідентифікувати особливості соціокультурного впливу. Знати фактори	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на

	соціальної детермінації істини.	семінарі Тести
--	---------------------------------	-------------------

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	50
Тести	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Семінарські заняття			10			10			10			10			10			50
Тести														50				50
Всього на тиждень			10			10			10			10		50	10			100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Система дистанційного навчання університету
<ol style="list-style-type: none"> 1) Література: 2) Базалук О. О., Юхименко Н. Ф. Філософія освіти: навчально-методичний посібник. Київ: Кондор, 2019. 164 с. 3) Бевзенко Л. Криза освіти, сучасні соціокультурні трансформації та зміна повсякденних освітніх практик. <i>Філософія освіти</i>. 2018. №2. С. 100–117. 4) Бірта Г.О. Методологія і організація наукових досліджень. Навчальний посібник / Бірта Г.О., Бургу Ю.Г., Флока Л.В., Горячова О.О. Полтава: Б.В., 2020. 160 с. 5) Бойченко М. Завдання для філософії освіти в Україні у світлі теорії поколінь. <i>Філософія освіти</i>. 2019. №2. С. 8–34. 6) Бойченко М. Цінності як категорія філософської освіти (соціально-філософський та філософсько-антропологічний ракурси). <i>Філософія освіти</i>. № 1-2 (8). 2009. С. 99–107. 7) Гнатюк Я.С. Філософія освіти і науки. Методологічні та теоретичні проблеми філософії: навчальний посібник / Я.С.Гнатюк, Б.М.Рохман. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2018. 114 с. 8) Горбунова, Л. Освіта для стійкого розвитку: до питання про концепти та методологію. <i>Філософія освіти</i>. 2019. №1. С. 52–78. 9) Добронравова І. Когнітивні засади освітніх стратегій. <i>Філософія освіти</i>. 2018. №2. С. 134–45. 10) Дольська О. Парадигмальні зміни у сучасній філософії освіти. <i>Філософія освіти</i>. 2018. №2. С. 146–162. 11) Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. 	

- В. Тішаєв, В. К. Демидов. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
- 12) Зінченко В. Екзистенційно-діалогічна модель філософії освіти: освітньо-виховна та соціально-духовна комунікація у контексті суспільного розвитку. *Філософія освіти*. 2018. №1. С. 115–133.
  - 13) Кармишева Н. В. Логіка. Пізнання. Евристика: Посібник для студентів та аспірантів. Львів: Астролябія, 2002. 352 с.
  - 14) Карівець І. Проблемне навчання філософії (на прикладі Національного університету «Львівська політехніка»). *Філософія освіти*. 2018. №1. С. 180–198.
  - 15) Клепко С.Ф. Конспекти з філософії освіти. Полтава: ПОІППО, 2007.
  - 16) Клепко С. Ф. Філософія освіти в Європейському контексті. Полтава: ПОІППО, 2006. 338 с.
  - 17) Краус Н.М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Полтава: Оріяна, 2012. 183 с.
  - 18) Кремень В.Г. Якісна освіта як вимога ХХІ століття. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти*. 2007. Вип. 15-16 (19-20). С. 3–10.
  - 19) Кругляк М. Наука і ненаукове пізнання: проблема взаємодії [Електронний ресурс]. *Університетська кафедра*. 2013. №2. С.126-136. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukaf_2013_2_13. Дата звернення: 01.12.2023.
  - 20) Култаєва М. Провокативна філософія освіти : Fata morgana універсалізму та спокуси сингулярності (К. П. Лісман, Р. Д. Прехт і А. Реквітц). *Філософія освіти*. 2018. №2. С. 32-69.
  - 21) Марчук М. Проблема соціокультурної зумовленості наукового знання: екстерналізм, інтерналізм і соціокогнітивний потенціалізм. *Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць*. Випуск 350-351. Філософія. 2007. С.3–7.
  - 22) Матусевич Т. В., Колесник Л. В. Демократія в освіті: ідеальне буття чи педагогічна реальність? *Філософія освіти*. 2019. №1. С. 115–127.
  - 23) Мулярчук Є. Покликання людини у сучасному світі: відповідальність та очікувані компетенції педагогів. *Філософія освіти*. 2019. №1. С. 187–200.
  - 24) Панафідіна О. Логіка сучасної освітньої парадигми: І. Кант проти Дж. Локка. *Філософія освіти*. 2018. №1. С. 150–165.
  - 25) Петрушенко В.Л. Епістемологія як філософська теорія знання: монографія / Віктор Петрушенко. Львів: Видавництво Державного університету «Львівська політехніка», 2000. 296 с.
  - 26) Петрушенко В. Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / 3-тє видання, перероб. і доповн. Львів: «Магнолія плюс»; видавець СПД ФО В.М.Піча, 2005. 506 с.
  - 27) Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. Київ: Парламентське видавництво, 2014. 37-38. С. 2716–2798.
  - 28) Пролеєв С. Шанси освіти у глобальному світі. *Філософія освіти*. 2019. №2. С. 35–55.
  - 29) Репко М. Освіта по-українськи: 129 мільярдів – марнотратство чи інвестиція? [Електронний ресурс]. *Українська правда*. 2017. 15 лютого. Режим доступу до статті: <http://www.epravda.com.ua/publications/2017/02/15/620955/>
  - 30) Сагуйченко В. Застосування інституційного підходу у проблемному полі філософії освіти. *Філософія освіти*. 2018. №2. С. 118–133.
  - 31) Семенюк Е.П. Філософія сучасної науки і техніки: підручник для студ. вищих навч. закл. / Е.П.Семенюк, В.П.Мельник. Львів: Світ, 2006. 152 с.
  - 32) Совсун І. Як зробити хорошу школу? Висновки дослідження PISA [Електронний ресурс]. *Українська правда*. 2016. 20 грудня. Режим доступу до статті: <https://life.prawda.com.ua/society/2016/12/20/221754/>
  - 33) Філософія, логіка, філософія освіти. Кредитно-модульний курс: навч. посібник / за ред.

- Додонова Р. О., Мозгового Л. І. Київ: ЦУЛ, 2014. 512 с.
- 34) Філософія освіти: навч. посібн. / За заг. ред. В.Андрущенко. Київ: Вид-во НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2009.
- 35) Шамрай В. Публічний інтелектуал як освітній проект. *Філософія освіти*. 2019. №2. С. 224–239.
- 36) Шевченко В. Філософія освіти: проблеми самовизначення. *Філософія освіти*. № 1. 2005. С. 18–28.
- 37) Шевчук Р.М. Методологія наукового пізнання: від явища до сутності. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2016. № 1 (11). С. 31–44.
- 38) Шишкіна Є.К., Носирев О.О. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Харків: Вид-во «Діса плюс», 2014. 200 с.
- 39) Ярошенко А. О. Ціннісний дискурс освіти: Монографія. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. 156 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства Вул. Т. Шевченка, 57, Гуманітарний корпус, Факультет психології, каб. 503, телефон: +380342596015; сайт: https://kfsr.pnu.edu.ua/ ; електронна адреса: kfsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Даниляк Ростислав Петрович
Контактна інформація викладача	rostyslav.danylyak@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Не допускається передавання паролю до свого облікового запису до системи дистанційного навчання
Пропуски занять (відпрацювання)	Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних тестових завдань необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах консультацій (не пізніше одного тижня після пропущеного заняття).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	На період дії військового стану допустиме відхилення від дедлайнів в розумних межах
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідною поведінкою вважається будь-який вид паління в приміщеннях університету, поява в стані наркотичного чи алкогольного сп'яніння, публічна лайка, вияви ксенофобії, расизму, інші різновиди нетерпимості.
Додаткові бали	При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконання індивідуального завдання – ідентифікація рис

	науковості чи форми освітньої нерівності за кінематографічним епізодом.
Неформальна освіта	Студент самостійно обирає джерела для підготовки до семінарських занять (єдиного підручника немає), допускається відхилення від змісту лекційного курсу

Викладач

Даниляк Р.П.